

Energie Verslag Nederland 1994

Energiedistributie

<u>Aanpassing van het wetsvoorstel energiedistributie</u>	2
<u>Bodemsanering terreinen oude gasfabrieken</u>	2
<u>Financiële prikkels en energiebesparing</u>	2
<u>Koop van het Sep-proefpark windturbines door NUON</u>	3
<u>Meerjarenafpraak Zonneboilers</u>	3
<u>Reorganisaties in de distributiesector</u>	3
<u>Samenwerkingsverklaring voor terugdringing groei warmwaterverbruik</u>	4
<u>Stortgasprojecten</u>	5
<u>Stroomstoring op de Veluwe leidt tot gang naar de rechter</u>	5
<u>Tweede Milieu Actie Plan en Set van Afspraken</u>	6
<u>Uitspraak arbitragecommissie terugleververgoeding windenergie</u>	6
<u>Windmolens in het IJsselmeer</u>	7

Aanpassing van het wetsvoorstel energiedistributie

In november 1993 besloot de toenmalige minister van EZ dat de Ontwerp-Wet energiedistributie niet langer nodig is ter ondersteuning van het reorganisatieproces in de distributiesector. Wel zou de behandeling van het wetsvoorstel onder wijziging worden voortgezet, om toch een aantal andere zaken op het terrein van energiedistributie te regelen. Op 10 juni gaat de Ministerraad akkoord met een derde nota van wijziging van de Wet Energiedistributie. Daarin zijn de bepalingen over de organisatie van de distributiesector geschrapt. Nieuw zijn bepalingen over de positie van EnergieNed, mededinging bij nevenactiviteiten van nutsbedrijven en de financiering van energiebesparingsactiviteiten in het kader van het Milieu Actie Plan.

Bodemsanering terreinen oude gasfabrieken

De PNEM besluit in 1994 tot het saneren van elf gasfabrieksterreinen in Noord-Brabant. Het betreft terreinen binnen het verzorgingsgebied van de PNEM. De komende vier jaar wil PNEM 50 miljoen gulden besteden aan de bodemsanering. In eerste instantie lijkt het erop dat de bodemsanering gedeeltelijk door een bijdrage uit de MAP-gelden zal worden gefinancierd. Uit antwoord van de minister op kamervragen blijkt dat de bodemsanering toch betaald zal worden uit het bedrijfsresultaat. De PNEM vormt met haar besluit een uitzondering op de distributiesector, het is het enige bedrijf dat de aanbevelingen van de commissie Welschen over bodemsanering overneemt. Deze commissie deed in 1993 in haar rapport 'Saneren of stagneren' de aanbeveling dat energiebedrijven zelf de vervuilde terreinen rond voormalige gasfabrieken zouden moeten verzorgen en bekostigen, niet omdat ze dat wettelijk verplicht zijn, maar als een soort van morele plicht. EnergieNed wijst het standpunt dat de distributiesector een structurele financiële bijdrage moet leveren aan de bodemsanering van de vervuilde terreinen af. De bodemsanering van de 234 gasfabrieksterreinen zou ongeveer 4 miljard gulden kosten. In 1994 wordt de Wet bodembescherming uitgebreid met het eerste deel van een saneringsregeling, ter vervanging van de Interimwet bodemsanering. Een bijdrage van de distributiesector wordt daarin niet expliciet vermeld.

Financiële prikkels en energiebesparing

Van mei 1993 tot mei 1994 deden in het verzorgingsgebied van EDON ruim tweeduizend huishoudelijke verbruikers mee aan een experiment. Alle deelnemers streefden er naar in die periode hun eigen elektriciteitsverbruik met 7% te verminderen. Met het onderzoek wilde men nagaan of en in hoeverre een financiële prikkel van invloed is op het energiebesparende gedrag van een verbruiker. De deelnemers werden daarbij opgedeeld in vijf groepen: hoge premie met voorlichting, hoge premie, lage premie met voorlichting, lage premie, en alleen voorlichting. EZ ondersteunde het experiment met een bedrag van 1,7 miljoen gulden.

In juli worden de resultaten van de proef bekend gemaakt. Het blijkt dat de geselecteerde groep gemiddeld 5,8% zuiniger is geweest dan de overige verbruikers in de regio. De combinatie van een hoge premie (f 150) en voorlichting blijkt het meest effectieve instrument te zijn: de helft van deze groep krijgt de premie en de gemiddelde besparing bedraagt 8,7%. Uit kostenefficiëntie overwegingen is het resultaat van de groep met lage premie en zonder voorlichting het beste. Tachtig procent van de deelnemers wil het experiment voortzetten.

Een vergelijkbare proef wordt in de loop van het jaar gestart, nu gericht op het gasverbruik. Verder kunnen inwoners van Voorburg, Leidschendam en Rijswijk in oktober een afspraak maken met het distributiebedrijf: als binnen een jaar een zekere energiebesparing gehaald wordt, dan krijgt de klant een bonus. De hoogte van de bonus hangt af van de behaalde energiebesparing en het jaarverbruik. Wordt daarentegen meer energie gebruikt dan in de startsituatie, dan moet een extra bijdrage betaald worden. De proef wordt door EZ financieel ondersteund.

Koop van het Sep-proefpark windturbines door NUON

In 1988 werd door Sep in Oosterbierum een eigen proefwindcentrale in gebruik genomen. Met de bouw en in bedrijfstelling van het proefpark, 18 windturbines met een gezamenlijk vermogen van 5,4 MW, startte een grootschalig onderzoekprogramma. Gekeken werd onder andere naar de beste parkopstelling, de mogelijke beïnvloeding van de turbines op elkaar, windkarakteristieken, geluidseffecten, verstoring voor vogels en de mechanische belasting van turbine-onderdelen. Eind 1994 wordt het onderzoekprogramma afgerond. Het distributiebedrijf NUON neemt het park inclusief de bijbehorende vergunningen over. De huidige turbines zullen worden afgebroken en het park zal opnieuw worden ingericht.

Meerjarenafspraken Zonneboilers

Op 3 februari wordt door EnergieNed, een vijftal distributiebedrijven, de zonne-energie-industrie, EZ, Novem en Holland Solar een meerjarenafpraak gesloten. Daar in zegt de industrie toe dat zij zal werken aan een verlaging van de kostprijs (incl. installatie, excl. btw) van een zonneboiler, van 3850 gulden in 1991 naar 2.350 gulden in 1997. De distributiebedrijven, (EMH, GCN, NUON, PEN, REMU) streven ernaar het tempo van de plaatsing op te voeren, van 1.800 naar 14.000 stuks per jaar. EnergieNed zal proberen niet deelnemende bedrijven alsnog te laten participeren in de afspraak. Novem zal in het kader van het door haar gecoördineerde Nationaal Onderzoekprogramma Zonne-energie betrokken energiebedrijven financieel ondersteunen. Novem en Holland Solar zetten samen de zonneboilercampagne voort. Verder wordt een kwaliteitscertificaat ontwikkeld. EZ zal tot 1997 gemiddeld 7 miljoen gulden beschikbaar stellen voor het subsidiëren van de aanschaf van een zonneboiler. Daarna moet de zonneboiler het zelfstandig kunnen redden op de markt. De afspraak is tot stand gekomen tegen de achtergrond van de Nota Energiebesparing uit 1990, waarin voor het jaar 2010 een doelstelling is opgenomen van 300.000 geplaatste zonneboilers. In april 1993 was al een intentieverklaring ondertekend door de betrokken partijen.

NUON maakt eind 1994 bekend dat het al in 1998 meer dan 5% van de energievraag van de klanten wil leveren in de vorm van duurzame energie. NUON neemt deel aan de meerjarenafspraken zonneboilers, en is in het eigen voorzieningsgebied zeer actief met de plaatsing van zonneboilers.

Reorganisaties in de distributiesector

Per 1 januari 1994 zijn er in Nederland nog 41 distributiebedrijven. Daarvan vormen 12 bedrijven gasbedrijven, de overige 29 zijn volledig of deels geïntegreerde bedrijven. De reorganisatiegolf gaat ook in 1994 verder. Redenen voor deze ontwikkeling

zijn de verwachte stappen richting een vrije (Europese) markt voor energie, de wens tot horizontale integratie van gas, water en elektriciteit en veronderstelde positieve synergie-effecten.

Op 1 januari start het WEB, een samenwerkingsverband tussen Energie Delfland en Nutsbedrijf Westland. De samenwerking richt zich met name op de inkoop en het beheer van materiaal en de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten voor de verschillende groepen klanten. De distributiebedrijven NUON in Arnhem en Zuidgelderse Nutsbedrijven Nijmegen (ZGN) overwegen ook een fusie. Het nieuwe bedrijf zal zelfstandig gaan opereren binnen het concern NUON onder de naam NUON Zuid-Gelderland. Nutsbedrijf Vlaardingen/Maassluis en Energiebedrijf Midden-Holland besluiten in 1994 los van elkaar tot samenwerking met GEB Rotterdam. Tussen GEB Rotterdam en het Openbaar Nutsbedrijf Schiedam was eind 1993 al een vorm van samenwerking vastgelegd. GEB Rotterdam en Regionaal Energiebedrijf Dordrecht besluiten in 1994 tot een fusie met ingang van 1995. Gasbedrijf Centraal Nederland en de Nederlandse Gasunie ondertekenen in februari een samenwerkingsovereenkomst. De bedrijven willen elkaar ondersteunen, informatie uitwisselen en samenwerken bij onderzoek naar en stimulering van nieuwe aardgastoeepassingen.

Naast fusies, overnames en samenwerkingsverbanden vindt er ook clustervorming plaats. Een dertiental lokaal/regionaal georganiseerde bedrijven die met name gas leveren heeft in 1993 de coöperatieve vereniging ENERCOM opgericht. Energiebedrijf Amsterdam EBA, GEB Rotterdam en PEN Energiebedrijf Noord-Holland richten de joint-venture Energie Holland op. Daarnaast kondigen EBA, PEN, Energiebedrijf Zaanstreek Waterland, Gasbedrijf Kop Noord-Holland en Energiebedrijf Haarlem aan dat zij per 1 januari 1995 willen fuseren, waarmee het grootste energieconcern van Nederland zou ontstaan, onder de naam Eneco. Eind 1994 lijkt het erop dat de fusie toch geen doorgang zal vinden.

Bijzonder is ook de 1 januari 1994 opgerichte joint-venture NV Energie Zuid-Nederland. Het betreft hier de samenwerking tussen de distributiebedrijven PNEM, MEGA Limburg en Delta Nutsbedrijven en de Elektriciteitsproducent EPZ. Ook de distributiebedrijven NUON en EDON willen nauwer samenwerken met het elektriciteitsproductiebedrijf EPON. Voor deze twee clusters geldt dat de distributiebedrijven aandeelhouder zijn van het productiebedrijf dat in hun regio de elektriciteitsvoorziening verzorgt.

Samenwerkingsverklaring voor terugdringing groei warmwaterverbruik

Sinds een aantal jaren neemt het verbruik van warm water toe. Dit heeft een duidelijke weerslag op het energieverbruik van huishoudens. Bij de huidige prognoses zal het energieverbruik voor warmwater met 17% groeien in de periode 1990-2000. Om dit tij te keren werd in 1993 al een Overleg Platform Warm Water opgericht door Novem, in opdracht van EZ. Bij het Platform zijn medewerkers van EnergieNed, EZ, VROM en Novem maar ook vertegenwoordigers van bijvoorbeeld Gasunie, VEWIN, de Vereniging van Nederlandse Installateurs en Gastec betrokken. Eind november wordt door de partijen een samenwerkingsverklaring ondertekend. Doelstelling is de groei van het warmwaterverbruik in de aangegeven periode te beperken tot vier procent. De instrumenten in het Actiepakket Warm Waterbesparing bestaan vooral uit innovatie van toestellen, en verder uit systeemoptimalisatie, afnamepunten en gedragsbeïnvloe-

ding. Er vindt afstemming plaats met andere programma's en activiteiten op energie- en milieugebied. Eind 1996 zullen de resultaten worden geëvalueerd.

Stortgasprojecten

Vanaf april gebruikt distributiebedrijf Energie Delfland stortgas uit een vuilstortplaats in Zoetermeer. Met het stortgas wordt elektriciteit opgewekt. Het project heeft een looptijd van 15 jaar. Jaarlijks zal ongeveer 6 miljoen kWh worden opgewekt. Door Frigem Zuid-Oost is eveneens geïnvesteerd in een stortgasinstallatie. Vanaf juni wordt door OLAF, de beheerder van een stortplaats, behandeld stortgas geleverd aan Frigem. Het project loopt tot 2006, verwacht wordt dat tegen die tijd 20 miljoen m³ aardgas aan de stort onttrokken zal zijn. Overigens wordt per juni 1994 een voor stortgaswinning gunstige regeling opgenomen in de Nederlandse EmissieRichtlijnen, die inhoudt dat al tijdens de opbouw van een stort een gasonttrekkingssysteem moet worden aangelegd en gebruikt.

Stroomstoring op de Veluwe leidt tot gang naar de rechter

In 1994 vindt in SER-verband overleg plaats tussen de distributiesector en de Consumentenbond, als vertegenwoordiger van de consument. Onderwerp van discussie vormen de nieuwe algemene leveringsvoorwaarden voor Gas, Elektriciteit, Warmte en Drinkwater. Over alle onderdelen wordt overeenstemming bereikt met uitzondering van een zinsnede uit de voorwaarden. Deze luidt: 'het bedrijf is jegens de aanvrager of verbruiker niet aansprakelijk voor schade aan personen of zaken ten gevolge van onderbreking van levering'. Op grond van deze zinsnede acht de distributiesector zich niet aansprakelijk voor de schade bij particulieren en bedrijven als gevolg van een stroomstoring. De Consumentenbond heeft hier moeite mee. In het najaar doet zich een stroomstoring voor op de Veluwe, als door een technische storing een verdeelstation bij Ede ontploft. Het betreft het verzorgingsgebied van distributiebedrijf NUON. De stroomstoring is voor de Consumentenbond aanleiding om de distributiesector voor de rechter te dagen. De sector vraagt om uitstel, om een verweer op te kunnen stellen. Dit betekent vertraging van het proces, waardoor de rechter pas in 1995 uitspraak zal doen.

In 1994 verschijnt een studie in opdracht van het Rathenau Instituut met de titel '*Stroomloos*'. Daarin wordt gesproken over de zogenaamde kwetsbaarheidsparadox. De Nederlandse elektriciteitsvoorziening is zeer betrouwbaar, daardoor houden we steeds minder rekening met het uitvallen van deze belangrijke voorziening, waardoor een storing juist extra hard aankomt. De studie bekijkt met behulp van een verstoringsscenario de invloed van een stroomstoring op de verschillende maatschappelijke sectoren, zoals bedrijven, huishoudens en openbare diensten. Verder wordt gekeken naar de gevolgen voor de verschillende onderdelen van onze infrastructuur: telecommunicatie, transport, de voorziening van gas, water en elektriciteit enz. De economische schade van een stroomstoring voor verschillende sectoren wordt weergegeven en is daarbij gerelateerd aan de duur van de storing. Er worden aanbevelingen gedaan die gezamenlijk een samenleving beter in staat moeten opstellen een stroomstoring op te vangen.

Tweede Milieu Actie Plan en Set van Afspraken

Op 3 maart presenteert EnergieNed het tweede Algemene Milieu Actie Plan (A-MAP) van de distributiesector. Dit tweede A-MAP betekent een verbreding en aanscherping van de energie- en milieumaatregelen, zoals die werden geformuleerd in het eerste A-MAP, uit 1990. De reductiedoelstelling voor CO₂-emissies is verhoogd van 9 miljoen naar 17 miljoen ton CO₂ in 2000. Maatregelen aan de verbruikszijde betreffen de doelgroepen huishoudens, utiliteit en industrie. Hun bijdrage aan de doelstelling is in het tweede A-MAP gesteld op 35%. Maatregelen aan de productiezijde, zoals warmte/kracht-koppeling, duurzame energie en stortgas, zullen het resterende deel moeten gaan invullen. Bij het selecteren van maatregelen is een bedrag van maximaal 100 gulden per vermeden ton CO₂ als norm gehanteerd. Voor de implementatie van duurzame energie geldt een uitzondering. In het jaar 2000 wil de sector 2,8% van de energiebehoefte dekken door elektriciteit uit wind, zon, waterkracht of biomassa, ook als dit nu nog niet kosteneffectief is. De financiële bijdrage van de sector omvat 60 miljoen uit de eigen middelen en 310 miljoen uit de opbrengsten van de MAP-toeslag. Van deze bedragen wordt 188 miljoen beschikbaar gesteld voor stimuleringsmaatregelen, EZ legt in 1994 151 miljoen gulden bij. Dit laatste bedrag zal door de bezuinigingen op het energiebeleid de komende jaren sterk verminderen.

Op 25 maart ondertekenen EnergieNed en EZ een Tweede Set van Afspraken voor de periode 1994-1996. Daarin worden doelstellingen, maatregelen, activiteiten en financiering van het tweede A-MAP vastgelegd.

Met het tweede MAP maakt EnergieNed bekend dat de Subsidieregeling Energiebesparing Bestaande Gebouwen (SEBG) van EZ in gewijzigde vorm zal worden overgenomen door de distributiesector. De sector stelt per 1 april voor het lopende jaar 120 miljoen gulden beschikbaar. Het gaat om dak-, vloer- en muurisolatie, dubbel glas en de toepassing van HR-ketels. Eigenaar/bewoners, verhuurders van woningen en utiliteitsgebouwen komen in aanmerking voor de nieuwe regeling met de naam ISO-HR. Gedurende het jaar wordt de regeling uitgebreid met stralings- en luchtverwarmers. De eerdere SEBG vervalt.

Uitspraak arbitragecommissie terugleververgoeding windenergie

Bij de behandeling van de Vervolnota Energiebesparing in de Tweede Kamer worden door de politieke partijen vragen gesteld over de terugleververgoedingen voor elektriciteit, opgewekt door windturbines. Deze vergoeding verschilt per distributiebedrijf en per regio. Het overleg tussen EnergieNed en PAWEX, de belangenorganisatie voor particuliere windmolenexploitanten, over de hoogte van de vergoeding, loopt vast. In april laat de minister van EZ in zijn antwoord weten dat hij nog voor de zomer overeenstemming wil bereiken over de hoogte van deze terugleververgoeding, en dat hij bereid is tot bemiddeling tussen de twee partijen. In augustus doet een ingestelde onafhankelijke arbitragecommissie uitspraak. De standaardvergoeding voor elektriciteit opgewekt met windenergie is door de commissie vastgesteld op 7,9 cent per kWh. Deze regeling komt daarmee overeen met de vergoeding die tussen EnergieNed, de Vereniging van Afvalverwerkers, SIGE en de Vereniging van Krachtwerktuigen is afgesproken. De uitspraak is voor de windmolenexploitanten teleurstellend. EnergieNed en PAWEX gaan nog overleg voeren over een eventuele subsidie in het kader van het tweede MAP. Deze subsidie zou compensatie moeten bieden voor de

extra investering die nodig voor de productie van elektriciteit uit windturbines, dit ten opzichte van andere productiemethoden.

Windturbine-exploitanten hebben in 1994 nog een economische tegenvaller. In een proefproces aangespannen door de gemeenten Franekeradeel en Vlissingen tegen twee exploitanten bepaalt de Hoge Raad dat de onroerende zaakbelasting niet alleen betaald moet worden over het fundament waar de turbine op staat, maar ook over de turbine zelf. Werktuigen als de generator, tandwielkast en kabels vallen wel onder de werktuigenvrijstelling. Daarover hoeft geen onroerende zaakbelasting betaald te worden.

Op 1 oktober gaan de werkzaamheden van het nieuw opgerichte Landelijk Bureau Windenergie, LBW, van start. Het betreft een initiatief van Novem, de Organisatie voor Duurzame Energie en Newin. Doelstelling is 'het bevorderen van het plaatsen van windturbines in Nederland en alles wat daar mee samenhangt'.

Windmolens in het IJsselmeer

In de zomer worden vier turbines van elk 500 kW op het IJsselmeer in gebruik genomen. Dit eerste buitengaatse windpark betreft een initiatief van het PEN. Het park is ten noorden van Medemblik geplaatst, de turbines zijn van fabrikant NedWind. De bouw kostte 10 miljoen gulden, daarvan droegen de Europese Unie en EZ de helft bij. Met het park hoopt PEN ervaring op te doen met de bouw en het onderhoud van windturbines op het water.

Verder vraagt NUON in 1994 een vergunning aan voor de bouw van een buitendijks windpark in het IJsselmeer. Het gaat om 21 turbines met elk een vermogen van maximaal 750 kW. De turbines zouden op vijftien meter afstand van de dijk Emmeoord-Lelystad in het water worden geplaatst.